

Træerne i havearkitekt Jørgen Holms private have

Af Henni Steffensen og Jette Dahl Møller, Fonden for Træer og Miljø

Træerne i haverne er et meget stort og vigtigt emne, men her omtales blot en enkelt persons indsats for træerne i haven, nemlig havearkitekt Jørgen Holm fra Nykøbing Falster.

Jørgen Holm har været en af Fonden for Træer og Miljø's markante støtter i Sydsjælland, Lolland Falster og på Møn. I løbet af årene udviklede han en stor interesse for dendrologi, og han talte ved Fondens officielle stiftelse den 15. november 1974 på Christiansborg. I 2001 modtog Jørgen Holm Fondens grønne pris og i 2002 kom han i Fondens repræsentantskab.

Som havebrugskonsulent har Jørgen Holm sat sit præg på landsdelen, siden han 1. januar 1959 blev ansat i Østifternes Haveselskab, som det dengang hed inden fusionen til Haveselskabet. I forbindelse med foredragsvirksomhed har han delt ud af sin viden om planter, især træer. Blandt de mange projekter, han har arbejdet med, kan fremhæves alléerne på Lolland og Falster. I det flade landskab markerer disse alléer sig særlig smukt, men flere af alléerne var desværre elmealléer, som blev ramt af elmesyge og derfor måtte udskiftes. Det gælder bl.a. den 1,7 km lange elmeallé af *Ulmus procera*, engelsk elm, som i 1860'erne rejstes mellem den imponerende Maglemerport og landsbyen Maglemer. Alléen var meget medtaget af

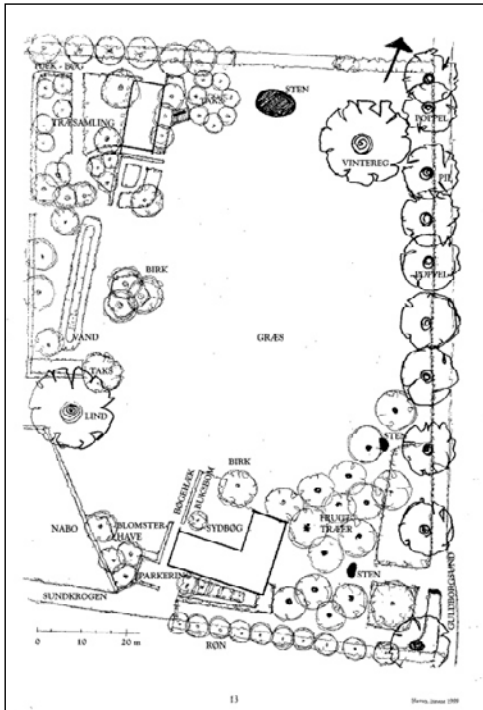
elmesyge og i 1998 blev den fældet og erstattet af en ny allé af egetræer. Der blev valgt *Quercus robur*, stilkeg, fordi denne art havde vist stor tolerance i forbindelse med saltning og tilmed har stolte traditioner Danmark.

Vemmetofte Kloster på Sydsjælland var et af Jørgen Holms indsatsområder. Parken her rummer adskillige meget gamle og store egetræer. Han har været primus motor i oprettelse af kunstmuseet på herregården Fuglsang. Det ligger meget tæt på et af Danmarks mange naturskønne områder, Skejten, der er et naturreservat på Lollands østkyst ved Guldborgsund. Jørgen Holm var endvidere overordnet havearkitekt for parken til Fuglsang efter Bodil de Neergaards død i 1959, og har stået for dens omfattende fornyelse og forenkling. Den 14 ha store park er åben for offentligheden.

Bevæger man sig længere mod øst i landet, til Bornholm, finder man også her spor af hans virke blandt andet i Olof Høst Museets have. Her har Jørgen Holm igen været havearkitekten på et område, hvor have- og kunstinteresse forenes.

Hvordan ser havekonsulentens egen have ud, og hvad kan man lære her om trævalg og vedligeholdelse? Henni Steffensen og Jette Dahl Møller aflagde i sensommeren 2014 Jørgen Holm et besøg i hans egen have, og oplevede, hvordan han på enestående måde har sammenflettet træer og miljø. Haven ligger helt ned til Guldborgsund, så tæt, at man næsten kolliderer med skibene, der kommer glidende forbi

Maglemer Alléen, der fører op til Maglemerporten. Fotograferet i februar 2015, hvor enkelte af egetræerne har bevaret løvet. Foto: Henni Steffensen.

Haveplan over den 3 tdr. land store have.

for enden af haven. Området er meget fladt, og en stor del af de 3 tdr. land have er anlagt som græsplæne. En meget stor, flad sten ligger, som var den vokset op af jorden. Siddende på stenen kan man nyde udsynet til arboretet, som rummer mange, sjældne træarter bl.a. *Sciadopitys verticillata*, parasoltræ, *Ginkgo biloba*, tempeltræ, *Acer monspessulatum*, fransk løn, *Koelreuteria paniculata*, kinesertræ og *Mespilus germanica*, mispel. Haven er anlagt i 1960'erne, men forekommer helt tidløs.

Flere af de træarter, der vokser i haven, har Jørgen Holm naturligvis også anvendt i de haver, han har planlagt. Blandt disse favoritræer er forskellige egearter, her skal blot nævnes *Quercus cerris*, frynseeg, *Quercus palustris*, sumpeg, og *Quercus frainetto*, ungarsk eg, sidstnævnte med op til 25 cm lange, dybt indskårne blade, men også vore hjemlige egearter: *Quercus robur*, stilkeg, og

Udsigten fra Jørgen Holms terrasse ud mod Guldborgsund. Det markante træ i baggrunden *Quercus petraea*, vintereg, kalder Jørgen Holm "sparekasseegen". Skulpturen af granit er udført af billedhuggeren Erik Varming. Foto: Henni Steffensen.

Den store, flade sten ved indgangen til arboretet. Foto: Henni Steffensen.

Quercus petraea, vintereg, har han anvendt. Birk er et andet favorittræ, og her er det især de karakteristiske barktyper, der gør træerne attraktive: *Betula utilis*, himalaya-birk, med afskallende, hvid bark, *Betula albosinensis* var. *septentrionalis*, kobberbirk, med stærkt kobberød-brunrød afskallende bark samt *Betula ermaniï*, kamtchatka-birk, også med afskallende bark, som er cremehvid eller rosa-hvid evt. lidt gullig.

Et stort areal i et hjørne af haven rummer træsamlingen med bl.a. *Taxodium distichum*, sumpcypres, der vokser fint, hvor jordbunden er rigeligt våd. Den har endog udviklet ånderødder her i haven. Endvidere vokser her *Davidia involucrata*, duetræ, og *Crataegus orientalis*, orientalsk tjørn, med gråhårede blade, den udvikler i sensommeren store, orangerøde frugter.

Karakteristisk for Jørgen Holms have er farver, kontraster og enkelhed. Bland ikke for meget, siger han, og det blev præciseret flere gange under vores havevandring! For en plantesamler er det vanskeligt at overholde budskabet, men Jørgen Holm klarer det. Se blot på den smukke gruppe af *Betula utilis*, kamtchatabirk, med *Lysimachia*

punctata, prikbladet fredløs, som 'fodpose'. Det er enkelt, og her skal ikke luges, prikbladet fredløs holder ukrudtet væk, og er dermed et velegnet islæt i den 'rynkede have', et begreb, som Jørgen Holm introducerer. Det henviser til den have, som ejes og passes af ældre haveejere, der helst ikke vil luge og ordne kanter omkring bede.

En lille gruppe af *Betula utilis*, himalayabirk med "fodpose" af *Lysimachia punctata*, prikbladet fredløs.
Foto: Henni Steffensen.

Billede af terrassen, der lever op til Jørgen Holms haveprincip om farver, kontraster og enkelhed. I baggrunden mod den hvide mur *Nothofagus* sp., sydbøg. Foto: Henni Steffensen.

Her kan man blot køre med plæneklippen helt ind til planterne, indtil bedet har en passende størrelse!

Princippet om enkelhed er også anvendt på havens terrasse, som er opdelt i firkanter af betonfliser og brosten. Her står bl.a. en *Nothofagus* sp., sydbøg, og der

er formklippede *Buxus sempervirens*, buksbom. Haven og dens træer har udviklet sig til et meget attraktivt område, som mange gange er blevet fotograferet til artikler, der helt sikkert har inspireret læserne. Haver bliver smukkere, når man efterlever Jørgen Holms 3 råd: farver, kontrast og enkelhed!